

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojano pri Trstu, šte. 3.

Poštno-hranilničnega računa šte. 864.139.

Na razpotju.

(Drama v dveh dejanjih. V skromen spomin odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani dne 10. septembra 1905; — priredil Starogorski. — Po Jos. Stritarjevi pesni: «Srcča, Poezija in Prešern».)

Osebe:

Slovenija,
Angelj,
Srcča,
Poezija,
Prešern.

Več ljudi vseh stanov, obojega spola in razne starosti.

1. Dejanje.

(Oder spremenjen v naravo, katero je baš obsula pomlad. Sliši se žgolenje ptic, petje pastirja in piskanje na piščal. Tudi je slišati od daleč pevski zbor: «Domovina mili kraj....» V ozadju je gozd s kamnito klopjo, kjer se križata dve poti. Na levo pri križpoti je znamenje. Oder nekaj hipov prazen).

1 prizor.

Slovenija in Angelj.

Slovenija (žena lepe, veličanstvene postave, noseč na prsih slovenski grb in svetel ščit v roki. Hoja je veličastna in rahla, vendar zelo mogočna. Obleka je dolga, kraljeva in prepasana s črnim trakom. Krog vratu je okinčana z biserji, na roki zlata zapestnica. Obličje ji je tužno in blede, oko resno. Spremlja jo angelj. — Utrujena sede na klopi): Boli minil kmalu ta grozni čas preganjanja? Bom li kmalu rešena teh nadlog in légla v grob pozabnosti in počitka? Bog moj, ki si me postavil in uvrstil med narode, ki si mi dal najlepšo govorico, povej mi, prosim te!

Angelj (oblečen v belo obleko, opasan z modrim in rdečim pasom. Peruti so zlate in posute s srebrnimi zvezdami. Položi roko na ramo

Slovenije): Nikar ne govori o grobu gospa! Ti vstaneš ponošno in veličastno kako še kedaj božje stvarjenje!

Slovenija: Verjamem naj!? Kako, povej, se naj vresničijo te besede? Poglej okrog, poglej sinove moje in hčere, poglej, moj nebeški spremljevalec! Vidiš li je, kako se družijo z mojimi sovragi?! Ljubše jim je bivati pri tujcih pod mizo, kakor sedeti v moj-m naročju! Raje so sužnji mojih sovragov, kakor da so svoji lastni gospodarji! Glej, zemljo od Balta sem, glej na vzhod in zahod, sever in jug! Vse to je bilo moje!! Gizdavi Rimljani so me videli in občudovali, morja so nosila moje ladije, in moje blago križem svetá. Divji Huni in Obri so se tresli pred menoj, strla sem roparske Kruce, strla silo turško. Rešila sem one ki me hočejo sedaj zagrebsti, ali jaz sem še živa in čila. Živeti hočem!... Nebeško bitje, poglej ozke moje meje, v katerih komaj diham! In vendar ne žalujem radi zunanjega sovraga, ker sem še močna dovolj da ga zlomim. Plakam le radi lastnih otrok, ki me nočejo poznati več. Bratje se koljejo med seboj in rušijo slogo... O Gospod!... O Bog!... V ljutih bojih so izkrnaveli moji sinovi ki so me branili, kakor je ukazal Gospod že Mojzesu na gori Sinajski med bliskom in gromom. Njih ni več, zato ni nikogar več! — In ti, eden izmed onih, ki stojijo pred Bogom, mi daješ nado da vstanem?!...

Angelj (sveano): Da, Slovenija, vstaneš, kakor sem rekel, vstaneš da zavladaš svetu! Glej, videla si rodove, narode velike, mogočne in slavne! Kje so? — Legli so v grob in le majhen spomin še je ostal. Ti, Slovenija, ti si pa še vedno! Ni mar to dokaz da te je Vsegamogočni odbral, da gospoduješ?

Slovenija (vstane): Da, ko bi moje ljudstvo še ljubilo svoja lastna, domača ognjišča in se zbiralalo složno kot nekda v lastnih domovih,

Prihodnja številka izide 22. septembra.

tedaj bi upala Ko bi vsaj se našlo kako moje dete in bi vžgalo v srca ljubav do mene, branilo mojo last in moje pravice, bi trpela lažje, upajoč, da bo boljše?! Kdo mi bo obrisal solze, kdo rešil domovino?... (*Zasliši se tiha godba*).

Angelj: Ne tarnaj, gospa! Tvoji izdajalci in sovragi bodo ponižani in vničeni! Vladar nebes in vsega kar vidiš, je bil tudi ponižan, a vstal je mogočen in silen. Kogar je namenil Gospod za kaj velikega, temu je dal tudi turobne dneve, da se tako pripravi s krstom trpljenja za ono, kar mu je zagotovljeno. Le v trpljenju je zmaga, le po tugi se zašveti solnce sreče in moči. — Želiš si otroka, da te brani, da ti briše solze?! — Slovenija! Glej! (*pokaže pojoč. Orkester spremlja*).

Preko polja po stezici,
zal mladenič sem prihaja;
pomlad zorna ga obdaja,
pomlad sije mu na lici;
žarno svetijo oči se mu,
v prsih roj glasnan budi se mū,
misli, čutov roj ubran,
ki želi na dan.

Smeje se mu vsa narava,
smeje zapeljivo nada;
ves odprt je njemu svet,
sladka sreča mladih let!

Vse življenje mu obeta,
ves njegov je, kar je sveta,
kar voliti hoče, sme:
poezija tu, tam *sreča*,
miga mu sladko vabeča,
kam naj krene, sam ne ve.

Pojdiva! On je, ki ti bo brisal solze in rešil domovino! Prestati ima le še skušnjo, kjer se odloči, je li sposoben, da budi lastne brate, ima li dovolj junaško srce, da nosi gorje domovine in rojakov, ali ga pa zvabi lesk mamljive Sreče. (*Prime Slovenijo za roko in odideta na nasprotno stran*).

2. prizor.

Prešern, Sreča, Poezija.

Prešern (*prosto, pa skusno opravljen, mlad, in knjigo v roki pride zamišljen in sede na klop. Gleda v daljavo*). Kaj se godi v mojem sreču ne vem?! Vendar, čudno je to! Je li mar lo prirojena ljubav do domovine, da se potegnem za tep-tano, zaničevano mater? Moči čutim dovolj, ali kako naj začnem, da vžgem rojakom ljubav do Slovenije? Kako... Znabiti so pa to le domišljije? Mlad sem in čutim kot mlad človek! In vendar ako bom čutil z narodom, bom čutil z narodom, bom preganjen.... Saj že sedaj „ko brez miru okrog dirjam — prijatli vprašajo me kam?... (Si podpre glavo). Morda bi bilo bolje, da iščem zabav in živim med veselimi. — Kdo mi svetuje?... (*Zasliši se godba, ki igra do nastopa Sreče*).

Za nekaj hipov prideta *Sreča in Poezija* vsaka od svoje strani in obstojita pred mladeničem.

Sreča (*lepa, cvetoča žena. Biseri se ji blišč v očeh, sladek, brezskrben smehljaj in cel nastop ji je lasten. Vabljev smehljaj se ji ziblje na ustnicah*).

Prešern (*strmeč in začuden*): Kdo sta nebeško-zali devi? Ste mar vidve, da mi svetujete na razpotju?

Sreča (*se nasmehne in sladko zapoje. Orkester spremlja*):

Želje tvoje nerazvite,
ki ti v prsih spijo skrite,
hrepenenje tvoje znam.
Hrepenenju tolažila,
bolečinam vsem zdravila
jaz, mladenič, tebi dam!

Glej, skalo vsa narava,
kar živi, v veselji plava
sam vesel ne bodeš ti?
Glej, življenje je vživanje,
pusti vse neplodne sanje,
samo enkrat se živi.

Nase misli, pusti brata,
sama ta beseda zlata
vsebi vso modrost ima.
Kaj človeštvo domovina?
zemlja cvetna je dolina
njemu ki živeti zna!

Prešern (*povesi glavo in posluša dalje*).
Sreča (*poje*):

Blagor mu, ki meni služi,
z blagom se blago mu druží:
bodi moj in pusti dom
Meni v krilo se izroči,
po ravnini te cvetoči
rahlo jaz vodila bom.

Čast, zlato in bele dvore,
kar srce želeti more,
dam ti *Sreča*, bodi moj!
Ljubil bodeš bela lica,
tvoja vsaka bo cvetica:
vstani in potuj z menoj!

Dene mu roko krog vratu. Prešern jo pogleda in vzdihne).

Prešern: Za tako ceno bil naj bi tvoja *Sreča*, da pustim trpeti brata? (*Pogleda Poezijo, ki je stala molče na drugi strani in ga gledala*). Kdo si ti, devica, in kaj mi ti svetuješ?

Poezija (*žena vitke in krajeve postave. Izpod temnih obrvi in modrih oči ji sije miloba. Po lepih ustih je razlita otožnost. V levici ima zlato liro in milobno zapoje, s početka tiho, potem naraščaje Orkester*).

Čula skrivne želje tvoje
hude videla sem boje
dvorne tvojega srca.
Za resnico, lepo, sveto.
srce mlado ti je vneto,
pota pravega ne zna.

Zemska te ne vteši sreča,
duša tvoja hrepeneča
v njej ne zadobi miru.

(ponosno) Kogar jaz sem izvolila.
Sreča ga ne bo zvalila
ti si mojega rodu!

Sreča (se užaljena oddalji in gleda **mladeniča** ki strmi v **Poezijo**).

Poezija (poje):

Cvetna niso pota moja.
težko breme, težka hoja
in počitka ni nikdar!
Sebe mora pozabiti.
vso sveta gorje nositi,
kogar moj zadene žar.

Bridka tvoja bo usoda:
Žrtva svojega naroda,
pevec boš in učenik.
Domovine svoje nada.
branil bodeš jo propada,
bratom s ojim rešenik.

Kar ima usoda zlobe.
kar v ljubezni je grenkobe,
ti do dna jo boš izpil.
Sladke pesni bolečina
porode ti, v domovine
cast boš večni venec vil.

Bodi moj, udaj se meni,
tvoj naj lavor bo zeleni,
in spomin bo večni tvoj.
Vstani, vzemi strune zlate,
z njim teši svoje brate,
pesni jim nesmrtno poj!

Prešern (navdušen vzame liro).

Sreča (oddaleč vikne): Mladenič, zavrgel
me si, ne vidiš me nikdar več! (Odide).

3. prizor.

Prešern. Poezija.

Prešern: Hvala ti, deva krasna, za svet
in pomoč! Kaj mi mar sreča in vse, ako vidim,
da trpi moja mati, da ječi moj rod! Deva mila,
hočem buditi narod svoj, pesni mu hočem peti, da
vzplamti srce mojih rojakov do Slovenije, da čili
obranijo materi čast, da ji zbršejo solze! Pel
mu bom in ga vzbudil k delu, k svobodi! Deva
zala, hvala ti za strune! Z njimi bom žugal so-
vragom našim, plašil jih in begal! Z njimi jim
bom iztrgal rop, kakor pastir ovco iz žrela krvo-
ločne zveri! In ti, deva, podpiraj me, priskoči

mi na pomoč, ako bi morebi i omagoval! In vi,
bratje moji in sestre, me bode te sprejeli kot brata
in se bojevali z njim, za dom svoj! Skupno bomo
trpeli lažje, ker vrage ne bodo štedili, da nas
ugonobe. (Godba zaigra: »Bože živi, blagoslovi!...«)

Poezija (se sklone k njemu, mu položi
roke na glavo in ga poljubi na čelo).

(Zagrinjalo pade.)

2. Dejanje.

(Kakor v prvem dejanju. Mesto gozda je
v vzdolju mesto v slovenskih zastavah. Čuje se
vesela godba, vmes petje. Slovenski svet ti si
krasan... Sredi odra vzvišen, ozaljšan prostor
s spomenikom Prešerna).

1. prizor.

Slovenija, Angelj, ljudstvo.

Angelj (kakor v prvem dejanju, vadi
Slovenijo. Čez prsi ima širok slovenski trak, z
napisom »Slava Prešernu«!).

Slovenija (kakor v prvem dejanju, le
obleka je bogatejša, obraz vesel. V roki nese la-
vorjev venec. V mes pa hodijo mimo spomenika
ljudje in polagajo vence k kipu in mu kličejo
»slava«!).

Ti, dete moje, si bil rešitelj domovine! Budil
si svoje brate in sestre v ljubezni do mene! Tr-
pel si voljno vse bridkosti in težave, vso pre-
ganjanje in bedo! Celó med lastnimi bratje so
bili ki so te preganjali, a ti si vstrajal! Delal si
veliko, oral in sejal: tvoj trud rodi sad, moj
sinko! Seval si in srca so se ti odpirala! V nje
si polagal ljubezen do domovine! Nesmrten si in
dokler bo stal svet, stal bo spomin nate, ko le-
sketajoča zvezda in duh tvoj bodril bo druge k
delu zame, mater tvojo! Solze, katere si brisal z
mojega obraza, spremenile so se v biserje! Oni
naj pomirijo prepirajoče se brate, naj je združijo
v neprestano slovo, nad kojo čuvaj tvoj duh; ker
to so biserji, porošeni v bridkosti in ljubezni do
mojih otrok! — Mati tvoja, Prešera, jaz Slovenija,
ti podajam venec zahvale in venčam tvoj kip,
kličeč ti prisrčni »slava«. moj sinko »slava«!
(Položi venec k kipu, se veličanstveno nakloni in
odide z angeljem).

Zagrinjalo pada počasi. Godba svira
»Naprej, zastava Slave«. pevci pojo. Čuje se še
godba in petje ter »slava« klici, ko je že za-
grinjalo padlo.

Podpirajte „Družinskega

Prijatelja“ z naročnino!

Ob odkritju Prešernovega spomenika

(Speval — Zvonimir Masle.)

Na dan....!

Na dan, sinovi, iz zemlje jadranske, *
na dan, zavedne hčere ve slavjanske,
na dan! ker praznovan bo dela dan!
ponos junaških naših vojnih čet
na čelu stopa vam med bratski svet,
na preporoda in sijaja dan,
v nezmerno množico rodū.
ki bo od vseh vetrov privrela,
da bo Ljubljana bela — začnela
od valov čilega rodū....
a, kdor je zadržan doma
v Ljubljano pošlje vsaj duhá,
in v svet, na domu domačije,
v pozdrav trobojnico razvije,
da bodo v vsakem kraju, v slednji vasi,
slovesni znači in slovesni glasi....
in če čudečega se tujca pot
baš skozi vaše kraje vodi
in zre in zre trobojnice povsodi —
recite mu slovesnim glasom,
recite mu ponosnim glasom,
da baš največji dan slavi naš rod
da je ta dan naš časovni mejnik —
ko rodu nova doba vstaja,
in ko v ljubezni z bratom brat se spaja,
odkrivajoč mejnik in spomenik...!
mejniki le sebi, — spomeniki možū,
ki delal je in žil v prosoh rodū,
ne zase — žil je le viharne čase,
braneč svoj rod viharne sil,
kot slavec pomladni ga je budil,
lijoč v slovensko puščo pesni glase....
in pesni te — prejasna slika
narodovega življenja,
njegove zgodovine in trpljenja.
in vzo-na slika pevcu-mučenika —
kako zavzeto vse uho posluša,
kako željno jih srka žejna duša,
kako prijetno vjema vse soglasje,
kot vjema se očem ratarja zlato klasje,
težko kloneč — čez sedem lačnih let....
kot rose hladne jih željan je svet:
iz ljudstva so zajete
in v ljudstvo zopet so prešlé,
po čustvu plemenite, svete
in po mišljenju vzvišene —
kako je duša pevcu vse do dna umela,
ko je grabila razmetane vzore
in jih povijala v umetne tvore,
in duša spet mu je od njih trpela....
v to otcu-pevcu večni bo pomnik
ves roj najduhovitejših hčerá,
živeč nesmrtno v srcu narodá,
kot lasten in najlepši spomenik,
ki časa zob ga nikdar ne razruši
in kot on — nesmrtno žije v duši,
oboževan na vek nas k delu dramí,
kličoč: pogum — med vami sem in z vami!

Predragi, mar vas zdaj srce ne miče
v središča našega vrveči svet —
mar vas svobode glas ne kliče

v Ljubljano na izlet...?
Na kimovca desetega
tisočdevetstopenega,
ko mrak jutranji vztrepeta,
in prve žarke zora dá —
vi — izletite, a krepkó, čvrstó,
s ponosom orlovim in z upi sto
od tod, od sinjega Jadrana,
po ljubkih, milih rodni tleh,
ki krasne so še v zimskih dneih
in željne lepših dni Slovana....
med potom vabi vsakega Jadrancá
gorovja in dolin prirodni kras,
dokler vam ne zatrepeta srce —
dokler vsa svatovska pred vami ne
„stoji, stoji Ljubljan'ca,
Ljubljan'ca, dolga vas...“

Kako „Ljubljan'ca“ bo vrvela,
vsa v svatovskem bo oblačili,
gotovo se nam vsem na vek omili,
brhká, krasná in pomladela:
cvetel bo kras jej jasnih lic,
iz ust zvenel jej zvonki klic,
ki brate bo v edinstvo spajal
iz daljnih dalj, od vseh vetrov....
naš rod bo preporod obhajal,
in ves njegov naraščaj bode nov:
ne bo več roda — izdajalcev kletih,
ne netopirjev omahljivih,
ne čukov obupljivih,
in ne v prepír otročje vnetih —
vseh pravdarjev-grobarjev....
ki tirajo naš rod v propast
in našo zemljo tujcu v last!
odtlej ne bo več sužnih gospodarjev,
ko narodna zavest poplavi dan,
in v njej se prerodi Slovan:
a naša zemlja bo nezmeren cvet,
in glas naš nam in svetu svet....
A predno, dražestni, se to zgodi,
viharji bodo hruli še hudi,
in rjula bode kruta sila,
ki narod naš kot mōra v tla tišči,
da bi ga v cvetju že vdušila
ker, čujte — njena sila že rjavi,
a naša pod udarji jeklení,
kot jeklení mehkó železo,
če brusi nanj kovač udarcev jezo....
tako po žilah zarjavelih
sovrahe radi nas postaja strah,
plašnih oči in lic zbledelih
še s zadnjimi močmi teptajo v prah:
svetinje naše, dedno pravo,
naš rod in svet in našo slavo —
s poslednjimi močmi!
a mi še s prvimi močmi
v odpor se z brati nismo še združili,
moči mi skupne nismo poskusili —
mi krotki bili smo
in se le jeklenili smo...!
Sedaj jekleni vstajamo na dan,
počasi vstajamo, a vstajamo gotovo —
ob slavlju dela — na Prešernov dan,
v življenje stopimo družnó na novo,
in narodno zavest v sé srkamo,
na skupno zdravje z brati trkamo —

a prvi trk in prva kupa tá,
predragi, slavlencu velja —
ki znal je prave pesni peti
in ključ svobode zavrteti;
takrat Prešernu brz napijmo vsi —
ključarju naših boljših dni...!

Predragi, mar vas zdaj srce ne miče
v središča našega vrveči svet —
mar vas svobode glas in naša čast ne kliče
v Ljubljano na izl t...?!

da narod zbran v nas sebe vidi vidi, čuje —
da v nas ob Adriji življenje čvrsto snuje,
Ki dan za dnem je bolj razvneto —
za uk. svobodo in prosveto!

KRVAVI PLES.

(Balkanska povest. — Spisal I. V. Starogorski.)

(Dalje.)

VI.

V Ruških planinah, v onem nepristopnem zavetišču beguncem in trdnjavi vstašem, je mislil Glišo, izdajica, ogasiti svoje maščevalne strasti v krvi nesrečnikov, ki že itak niso imeli družega, kakor nebo nad seboj in golo življenje. Selce je vasica oddaljena, kake tri ure od mesta Tetovo. Tu bi moral počakati Holuban Osvinbega. Begu se ni mudilo in odrinil je še le drugi dan zvečer, odkar je odšel Holuban. Sicer je čez Rečico in Saleš bližje v Rudoke planine, vendar je Osvinbeg napravil ta ovinek, da se hitre e snide s Holubanom. Pa tudi sedaj je hodil počasi in napadal druge vasi. Radoveden je bil, kakšno hurisko je našel njegov služabnik. Ako je lepa, mu je ne da. Hlapcem se ne spodob. imeti lepših žensk, kakor gospodu...

Vrh tega se je pollaščal čuden nemir Osvinbega. Pred oči mu je silila podoba Ozrinbega, nad katerim se je znošila roka vstašev. Ali je slutil kaj slabega, ali je trepetal pri spominu na groznega Slaviša? Nikdo še ni vgnal tega človeka! Vse je strl, ali pa zginil sredi čet, da nikdo ni vedel kako in kam. Mnogi so pravili da je neranjiv da se lahko napravi nevidnega Celo, da ga sam Alah čuva, dasi niso mogli umeti, kako se naj potegne Alah za nevernega gjaura, ki mori njegove častilce. — Kaj, ko bi bil ta pohod zadnji za bega? Ta misel ga je vznemirjala. Po drugi strani mu je pa samoljubje zapeljivo šepetalo in mu obljubljevalo zlate čase in sedež paše. — „In če ga vjameš, postaneš nesmrten!“ mu je šepetalo.

Bližali so se proti Selcem. Zamudili so se za pol dneva Holuban bo že čakal nestrpno...

V tem prihiti nekdo od prednje straže, preplašen in znojen.

„Alah, kaj je? ga sprejme beg z namršeniimi obrvi.“

„Vse je mrtvo, jasnost,“ de stražnik.

„Kdo?“

„Ljudje, katere si dal Holubanu! Vsi leže stegnjeni po tleh in kri se je že sesedla!“

„In Holuban, kje je on?“

„Na kolcu natakujen! Vrani in jastrebi kljujejo njegovo glavo.“

Osvinbeg je zbesnel. Oči so se mu krvavo zasukale.

„Kdo je storil to?!“ je prihrulo iz bega, s celo vrsto kletvic.

Domislil se je, po koga je šel Holuban Gotovo so ga dobili vstaši, mu odvzeli plen, njega pa za kazen nataknili na kol.

Dospel je do mrtvaškega prostora. Vonjalo je po strdeni krvi in po truplih. Grozno so bili razmesarjeni njegovi ljudje, Celi kupi so ležali na tleh, tu z razbitimi glavami, tam trupla brez glav. Jastrebi so že nekterim odprli trebuhe, volkovi in druga zverjad je imela tu svoje goste. Videli so se zobovje zverine napol obgrizena trupla, tam samo ostanek kosti. Na vzvišenem mestu na skali je pa bil kolec z izdajalcem svojih bratov, svoje zemlje. Črn je bil v obrazu. Oči in meča so mu iztrgali jastrebi.

„To je delo groznega Slaviše,“ je šepnil marsikateri Turek in čutil, da mu leze mraz po udih. „Edini prerok vé, ali njih tudi ne čaka kaj takega.“

Osvinbega je ta pogled pobesnil. Penil se je od srda. Vendar mu je strah stiskal srce ob pogledu na delo katere so storili vstaši. V prvi jezi je hotel takoj odrinuti dalje v gore, da po-grabi te pse, a pozneje si je premislil. Nastanil se je v Selcih, katere so ostavili prebivalci. Holubana so zmogli, ker je imel malo ljudi, njemu pa ne bodo kos. Vrh tega se mu je pridružila še tu pa tam kaka četa divjakov, ki je ropala po okraju brez njegove vednosti.

Ko se je nekoliko umiril je dal poklicati Gliša.

„Kako se drzneš, pes nevercev, da me vodiš v tako past? Zaslužiš, da te pretepem!“

„Ti si gospod, jaz suženj, effendi,“ reče mirno Gliša in prekriža roke na prsih. „Ali poslušaj me prej!“

„Govori, sicer ti dam odrezati pasjo glavo.“

„Zapoveduješ jaz govorim... Sam ti, o beg, si kriv, da se je zgodilo tako. Kot moder vojniki bi moral vedeti, da si raja ne bo pustila odvesti kar tako, kogar se zljubi tvojemu slugi. Vrh tega je bila nevesta Žarka nič manj hrabrega vstaša od Slaviše!“

„Idi k besu s Slavišom! — Kaj hočeš s tem povedati?“

„Če bi ti dospel sem prej ali vsaj o pravem času, bi vsega tega ne bilo in Slaviša bi bil morebiti že v tvojih rokah. Izključno je le to ako je

dospel Holuban .prezgodaj sem, ne pade krivda na te. Potem je kriv on sam!“

Glišo je umolknil in predrzno zrl bega.

„Trupla so že začeli žreti volkovi,“ pripomni beg.

„Iz tega se vidi, da je prišel prezgodaj in ni bil dovolj oprezen. Alah ga je kaznoval zato!“

Glišo je govoril zelo predrzno. Čudno, da se beg ni razsrdil. Po kratkem molku de:

„Da prav govoriš, ne tajim! Zato te tudi ne zadene moja jeza, kar brezdvoybe zaslužiš!“

„Ti zapoveš, effendi!“ se prikloni Glišo.

„Je še daleč do vstaškega gnezda?“ vpraša beg.

„Še daleč! Naredili smo ovinek in se še potem zamudili pri gorečih kočah. Tvoji ljudje so imeli posla s prebivalci. Ako bi šli naravnost pri- demo kmalu. Ali mi moramo po skrivni poti.“

„Haha!“ se je zagrohotal beg. Nato je dj al, kakor sam pri sebi: „Vendar si želim, da bi bili vstaši v mojih rokah!“

„Vsi si želimo, effendi! In Alah ti jih gotovo pripelje, ker si tako dober!“

„Ako mi dodeli to srečo in slavo, da vnicim to pošast v mojem okrožju, idem na grob velikega preroka. Slava bi šla po celi Stari Srbiji, Albaniji in Makedoniji, povsod, kjer časte preroka in njegov koran. In, da sem paša, doprinesem še slavnije čine.“ —

Nato se je jel srditi.

„Psi si upajo vstati čez svoje gospodarje in pobijati ljudstvo preroka?! Pokažem vam... Zmanem te bese, kakor orehe, tega Slavišo pa poklonim živega sultanu. — Zgubi se!“ je zavpil nad Glišom.

Glišo se je priklonil in odšel od bega. Ta se je penil srdil in si zopet slikal življenje kot paša. Bil je to krvolok prve vrste, ali nekako bolj podvržen bojazljivosti, kot junaštvu. Njega je silila slavohlepnost do krutih dejanj.

„Zakaj se je razsrdil ljubljeneec prerokov,“ so silili Turki v Glišo.

„Pojdite k besu! je momljal ta. „Kaj vas briga! Vstaši koljejo njekove ljudi, ve mrcine pa še se bojite teh vstašev!“

„Prav praviš,“ reče nek glas iz tolpe. „Pa ti nisi nič boljši! Zaslužiš, da te obesijo na prvo drevo, ker prodajaš svoje!“

„Lažeš!“ se razvname Glišo. Med njim in Turki je vladala neka mržnja. Menda zato, ker je beg čislal gjaura bolj od lastnih ljudi. In da je Glišo gjaur so vedeli vsi. „Lažeš,“ je ponovil. „Jaz delam in služim našemu begu, katerega naj Alah še ohrani dolgo!“

Nekteri so pritrjevali z glavami.

„Za plačilo te pa natakne na kol, kakor ti je odmerjeno že davno!“

Tolpa se je zakrohotala.

„Kaj meniš, prijatelj gjaur,“ reče nekdo smeje, „ali zapišemo na kožo Slaviše zmago, ali jo on zapiše nam?!“

Bolje bo, če jo zapiše vam,“ se obregne Glišo.

„Kaj pravi?“ so se začuli klici iz tolpe.

„Na kol z njim!“ so zaklicali drugi. — — — — —

Drugi dan je šel Osvinbeg naprej, moril in požigal. Glišo mu je kazal pot v gorovje, ki jih jelo objemati. Naletavali so na begunce, se spuščali v poboje in jih razganjali ter šli dalje. Minul je dan in napočilo je že večer, kar mu javi straža, da je opazila večjo trumo ljudi, moških žensk in otrok. Gotovo so begunci, kakor je opaziti si kuhajo večerjo.

Alah, Alah,“ so jeli klicati Mohamedanci. Osvinbeg je poslal dovolj ljudi, da jih vjamejo.

VII.

Vjeruša je moral najprej poizvedeti, kje je in v katero stran naj se obrne, da dospe do svojih in ne zaide med preganjalce. Junaški starec je bil vendarle zbehan. Voditi za nos lopove, jim tako spretno oduzeti plen, to je bilo bolj naključje, kakor sreča. Mnogo je pri tem seveda storil njegov humor. Starec, znan okrog po teh gozdovih in gorovju, se vsled naglega in mčnega bega ni mogel domisliti, kje je. Vse se mu je zdelo nekam neznano. Šel je naprej, kamor ga je gnal nagon in se skrival za drevjem in obraščenimi skalami.

Na vzhodu se je jelo svitati. Noč je bežala pred zmagujočo svetlobo. Priplavalo je mlado jutro. Solnce je vzplavalo in razkošno razsipalo rdečkaste žarke po listju dreves in travi. Pomikalo se je vedno višje in podilo meglo iz globel in dolin in se razlilo v blede svetlobo. Zrak je bil prijeten pljučam, katera so ga hrepeneč vsrkavala v se.

„Ne morem dalje! Ali ni nikjer kakšnega zavetja, da bi počila,“ je rekla Kosenka. Sirota ni spala nič in povrh še zbehanost in strah. Potem pa mučen beg. Vse to je vzelo moči rahlemu bitju. Pa tudi Vjeruša, dasi vajen nočnih pohodov, se je čutil nekam utrujenega. Momljal je sicer nekaj o rahločutnosti ženske. Ko ga pa Kosenka zopet zaprosi, naj ji dovoli malo počitka in videl njene vlažne oči in blede obrazek, je poiskal gost grm za skalo in sedel. Uveril se je prej na svoje oči o varnosti in videvši, da je vse mirno, se mu je zjasnilo nagubano čelo. Vel je rahel vetrič. Vjeruša je jel globoko dihati.

„Tfu... izkusil sem že mnogo, ali kaj takega še nikoli. Da bi bežal z mladim dekletom kedaj bi ne verjel in če bi mi tudi ciganka petkrat vrgla

karte. To pristojta mladim dečkom... tfu! — Hé! Izpihal sem te Holubanu, kakor bi potresel kapljico z veje. In če dobe starega Vjeruša z lepo Kosenko prej, kakor bi se zgodilo pri mladem Žarku, naj se takoj spremenim v volka, t pa v lisico. — Kaj praviš, podlasica?

„Ej, ded, ne govorite tako glasno! zardi devojka.“

„Žarka ni tukaj, da bi slišal akoravno bi bile boljše, da bi bil! Holuban, pa divja kje krog Selc in te išče! Moral bi biti pravi tepec, in ne Vjeruša, če bi se skrila v bližini njegovega žraka! Bog vé, če bi se ne nalezel kuge!“

„Vi ste vedno veseli, se je nasmehnila Kosenka. In sama je postala živahnejša.“

„Le nasmihaj se,“ je zasopel Vjeruša. „Mislíš, da me premotiš, kakor onega ubogega Žarka?“

Kosenka je vedela, da se dela Vjeruša nalašč jeznega. Vedela, da jo ima rad kot svojo hčer. Kdo bi pa tudi ne imel rad tako dete, kakor je bila ona. Nasmejala se mu je še srčneje.

„Tfu... Mlado dekle in starec, kako se to vjema,“ reče starec in si zasučje brke.

„Ali, ded?!“ zardi dekle in povese oči.

„Da, da... z mladim, brhkim in lepim dekletom je ušel star dedec Turkom — Kaj pa misliš, grlica? Nisem ušel radi sebe, vraga, potem bi ne tvegala tako svoje glave. Ker pa vaju imam rad, sem storil to. Zato se ne boj! Star sem in starost je častljiva! Drugače bi bilo, ako bi bil jaz Žarko...!“

Vjeruša se je namural. Hipoma pa je djala roko na oči, pljunil in začel gledati. Pri tem so se mu razširile nosnice, kakor bi vohal smodnik.

„Nekje mora biti ogenj! Vonja po dimu!“

„Jezus Kristus!“ vzklikne Kosenka. „Morebiti pustoši Holuban v svoji jezi revežem selišča in jih mori!“

„Pustoši jih že,“ reče mirno Vjeruša. Moriti nima kaj, razun če najde kako kozo, ali volka. Raja je pobegnila v gore.“

„V ime Boga očeta in Sina in Svetega Duha,“ se je pokrižala Kosenka.

„Amen!“ je pristavil Vjeruša. „Počila si že nekoliko. Ideva dalje. Sicer sva že precej daleč, vendar je boljše, da še sva dalje.“

Jel se je ozirati.

„Tfu... Gospod Bog je imel posebne namene, koje vstvarjal ta svet! Nekako čuden se mi zdi! Koničaste skale, gosto grmovje, prepadi, uprav kakor v sredini Rudokih planin. Vendar je to komaj začetek gorovja, če se ne motim. Iti morava naprej, ker vonj dima prihaja od zadaj!“

Sedaj je jel starec sopsti kakor kovaški meh.

„Kaj sopete tako silno, kakor bi hoteli napraviti veter?“

„Tfu... ali ti ne sopeš?! Vrag bi ne sopel, ako ti besi zažigajo kočje. Nú, če bi mogel s sopenjem napraviti veter, sopel bi tako, da bi odpihnil vse Turke iz podjarmene zemlje!“

Zopet sta potovala, ali počasneje. Po noči sta napravila ogenj za kako skalo, da bi spekla meso, nastreljeno na potu. S tem sta se tudi branila volkov. Vjeruša je bil preskrbljen s streljivom, na kar je mislil pred begom. Rabil je često zoper divjo zverjad in da si nastreli živeža. Ko je spala Kosenka, je stražil on; zadremal je le proti jutru, ko se je Kosenka že naspala, da je lahko stražila. Kosenki se je vrnila zopet prešnja dobra volja. Tudi hrabrost se je je polasčala. Vjeruša ji je moral dovoliti, da je včasih pomerila na kakega volka. Dal ji je celo en samokres za vsak slučaj.

Ko je stražil tako spečo deklico se je spominjal raznih dogodkov.

(Dalje prihodnjic)

Strupena rosa.

(Za slovenske gospodarje priobčil Zdolski).

Razni listi so poročali, da je nastopila tuintam po nekaterih krajih v obilni meri peronospora ali strupena rosa in žugala uničiti največjo nado našim ubogim vinorejcem. Tudi pri nas na Štajerskem se je pojavila ta bolezen v obilni meri in po nekaterih krajih tako hudo posmodila ameriške nasade, da jih je žalostno pogledati, kakor v jeseni, kadar listje že popari mraz. Toda tudi strupena rosa je izbirčna, vsaj tako se nam zdi, ker se ne naseli jednako po vseh vinogradih. Izbrala si je le lego, obrnjeno bolj proti večernemu solncu, a ugajale so ji tudi druge lege. Jako občutno je zadela nekatere vinorejce, in obupani tarnajo, kaj je temu krivo.

Da se je letos ta bolezen v tako obilni meri prikazala, je več vzrokov. Škropilo se je proti strupeni rosi, seveda nekoč pravilno, drugod nepravilno. Opazoval sem vinorejce: nekateri so škropili v najhujši vročini, drugi zopet v rosi, in tretji prepozno, a vse to provzročuje strupeno roso. Pa tudi oni grozni vihar 3. julija je temu veliko kriv, ker je listje in omladje preveč omamil in obtolkel, da se je jelo sušiti. Toraj eno k drugemu je vzrok letošnje tako hude strupene rose po slovenskem Štajerskem, ki ni uničila samo listja, ampak tudi veliko množino grozdja. Vinogradi pa, ki so ostali zdravi, ti so pravi kras naših gor in obetajo mnogo zlatorujne vinske kapljice.

Napravi naj že letos vsak vinorejec trden sklep, da se prihodnje leto bolj skrbno postavi v bran proti hudi vročini hudi vročini ameriških

nasadov — strupeni rosi, ki bi mu morebiti pretila uničiti lepe amerikanke nasade, kakor let s. Naj se začne škropiti že zgodaj, ko požene mladika 3—4 peresa in potem vsake tri tedne ter hitro po vsaki nevihti. Kakor otrok, tako potrebuje tudi trs varstva in skrbi, da se ne naseli vanj bolezen. Poškropijo naj se vsi deli lista enakomerno drobno in gosto, pa ne tuintam, kakor delajo nekateri, drugi pa zopet polijejo, da je groza. Pa tudi na sestavo škropljenju namenjene sestavine se mora gledati. Zato svetujem, da se rabi za poskušnjo lakmusov papir, ki se dobi v vseh večjih prodajalnah za nekaj vinarjev. Pa tudi v rosi in preveliki vročini ne hodite v ameriške nasade, ker to škoduje. Vse po strupeni rosi poškodovana listje naj se potrga v košaro in potem zažge ali globoko v zemlje zakoplje. Nikdar ni puščati listja po tleh, da se tros ne naseli na zdravo listje. Pri vsem tem je treba velike pozornosti. Vidite dragi vinorejci, letošnje tako hude strupene rose je krivo več vzrokov. Da se pa ti vzroki za drugo leto odpravijo in da se zabrani nadaljna razvijanje strupene rose, bode treba mnogo skrbi in truda po zgoraj omenjenih navodilih. Pomagajte si sami in Bog vam bo pomagal!

VILIN CVET.

(Speval Zvonimir Erjavec.)

*Cveti, cveti, rožni cvet,
dehti sladko v pestri svet!*

*Prišla bo devojka — vila,
pa v lase te bo vtaknila.*

*In ko kladvo tam v vasi
bo odbilo polnoči,*

*bode v krog sestic vstopila,
z njimi kólo zavrtila.*

*Ti pa, krasni rožni cvet,
boš dehtel v čarobni svet.*

Taki ne smemo biti!

(Povodom izišle knjižice proti pijancevanju „To moram čitati“.)

Solnčni mrak 30. avgusta 1905.

(Izvirno poročilo našega poročevalca v Egiptu.)

Aleksandrija, 31. avgusta 1905.

Solnčni mrak se je pričel za Aleks. ob dveh 59' in trajal do 5 ure in 4'. Devet desetlin solnčne plošče je bilo zakrite. Tedaj je postala solnčna svetloba bleda, nastalo je nekako mračno kakor bi se pripravljalo za dež, dasi ni bilo na nebu nobenega oblaka. Na vzhodu je bilo nebo živo rudeče, na morju je vladala velika tišina. I' o prehodu lune je solnce zopet krásno svetilo.

Strehe hiš so bile silno živahne radi mnogih opazovalcev. Ljudje so za ta čas pozabili na svoje delo, vse je gledalo na nebo.

Solnčni mrak se ni videl v Aleksandriji popolnoma, zato niso bili prav zadovoljni, pričakovali so popolne noči ali vsaj pretresljivo temo — pri belem dnevu

Prebivalci v Zgornjem Egiptu n. pr. v Asuanu, kamor se je iz Aleks. in Kahire podalo več gospodov radi solnčnega mraka, so bili bolj srečni. Imeli so popoln solnčni mrak in občudovali so

zaželjeno egiptovsko temo, ki je nastala pri belem dnevu.

Včeraj so v Aleks. prižgali več sveč kot svalčic, tako je nekdo trdil Vse je hotelo slediti krasni na solncu; o njej se je govorilo prej in potem toliko, da so mnogi pozabili na to, kar se godi na zemlji, tako so bili zamaknjeni v nebo. Nenavaden, važen dogodek, ki se je vršil te dni namreč sklepanje miru, mej Rusi in Japonci, ni vzbujal več pozornosti.

Vendar je neka ženica, ki se je tudi pripravila gledat solnčni mrak po njegovem zvršetku nekako nevoljno zaklica: Kaj! Ali je to vse? — Da mamica, to je vse, kajne, pač malo? Vi ste več pričakovali Pa tega morda niste hoteli, da bi padla luna na sonce, kakošen polom bil potem vidite vi in jaz in ves svet bili pokončani. Tako hudo res ni bilo, zato pa je za vse tolažilno. Poglejte solnčni mrak je za večino ljudi jednako kakor vse druge reči: on ima veljavo in važnost za oči, ktere ga gledajo. Jedna in ista stvar ima pogosto čisto nasprotno ceno pri ljudeh Navadno peresce kakoršnekoli rastline more naravoslovca zanimati dolgo, da celi dan na njem gleda in opazuje nepoznano lepoto in zaradi solnčnega mraka se je podalo veliko učenih ljudi čez morje na kraje, kjer bi mogli bolje gojiti svoja opazovanja.

Spisali so cele knjige o takih opazovanjih. Oni so seveda videli, česar si vi še misliti ne morete Stvarstvo in njegove prikazni ne zanimajo vseh ljudi jednako, ker imajo sicer oči pa ne vidijo.

Kaj pravi politika?

Avstrija-Ogrska. Cesar se vdeležil velikih vojaških vaj na italijanski meji, sedaj pa se je podal na vojaške vaje na Češko. — Stalni obrtni odsek še vedno zboruje Zboroval je o podpornih in bolniških blagajnah o posredovanju za službe, pomožniškem zboru, o mojstrski skušnji in o obrtnih posredovalnicah za delo in za službe. — Že zadnjič smo poročali, da je nastal med Italijani razpor zaradi vseučilišča. Shod v Rivi je izrazil predsedniku italijanskega državnega kluba baronu Malfattiju nezaupnico; zato je le ta odstopil. V izjavi na svoje volilce pravi Malfatti, da se je sicer vedno potegoval za Trst kot sedež vseučilišča, da pa je bil takrat, ko se je delalo v vseučiliščnem odseku, bolj pasiven. Lahi mu to zamerijo! Zaradi novega položaja, je sklical te dni v Trst poslanec dr. Rizzi laške poslance iz Primorske, da se posvetujejo, kaj jim je storiti za bodočnost. Listi poročajo, da so ti poslanci edini. — Pri ponočnih vajah mornarice sta se potopili dve torpedovki. — Na Ogrskem se vrše povsod shodi za splošno in

jednako volilno pravico. Kriza se ni približala niti za korak svoji rešitvi. Fejervary je bil že zopet v lšlu.

Balkan. Nemiri v Makedoniji in oslavljenje Rusije vsled vojske, so provzročili da obrača Avstrija svojo pozornost na Balkan. To se sklepa iz tega, ker vlada zadnji čas jako pomnožuje čete v Slavoniji, posebno ob Donavi. Vojaška skladišča so napolnjena z najmodernejšim strelivom, in v Petrovaradin dovažajo topove in orožje.

Rusija. Mir je sklenjen! Ta klic je vzradostil v torek ves svet. Končana je vojska, ki je divjala dolgih 19 mesecev. Pri mirovni pogajanjih je delalo največ težav vprašanje o Sahalinu in o vojni odškodnini. Sporazumeli so se tako, da bodo razdelili Sahalin; južni del pripade Japoncem, severni ostane v ruskih rokah. Japonci ne dobijo vojne odškodnine; Rusi plačajo le stroške, ki so jih imeli Japonci z ruskimi jetniki. Mir bo v kratkem podpisan. Japonci niso zadovoljni s pogodbo in bile so demonstracije in upori. Premirje na bojišču je podpisano. Carju in mikadu in Roosveldu vladarji častitajo.

Druge države. Maročani so zaprli nekega francoskega podanika. Na zahtevo Francozov so ga sicer Maročani izpustili, ali popolnega zadoščenja niso hoteli dati, zato mislijo Francozje poslati svoje brodovje v maročanske vode.

Koledarček.

Avgust.

10. XIII. pobinkošna nedelja. Ime Marijino (Evangelij; Jezus ozdravi deset gobavih.) Nikolaj, Pulherija. — 11. ponedeljek. Prot in Hijacint, muč. — 12. torek. Macedonij, šk.; Gvidon, spoz. — 13. sredo. Virgilij, muč.; Ljubivoj, šk. — 14. četrtek. Povišanje sv. križa. Notburgs. — Danes je ščep ob 7. uri 7' zvečer. Lepi dnevi. — 15. petek. Nikomed, muč.; Evtropija, vdova. — 16. sobota, Ljudmila, vdova; Komelij in Ciprijan.

17. XIV. pobinkošna nedelja. Mati božja 7 žalosti. (Evangelij; o božji previdnosti). Lambert; Hildegarda. — 18. ponedeljek. Jožef Kupertin, sp. Tomaž. — 18. torek. Zamarij, šk., Arnulf, kralj. — 20. sredo. Evstahij muč.; Suzana. — 21. četrtek. Matevž, ap.; Mavra. — Danes je zadnji krajec ob 11 uri 11' zvečer. Še vedno lepo vreme. — 22. petek. Mavricij in tov., muč.; Emeran. — 23. sobota. Tekla, dev. muč. Lin, papež. Ta teden je kvatern. zato je post in zdržek mesnih jedij v sredo, petek in soboto.

Dolžniki „Družinskega Prijatelja“, izprašajte malo svojo vest!

* * * N O V I C E * * *

(Po veliki slavnosti Marijinih družb v Ljubljani.) Neizbrisen ostane nam Marijinim sinovom v spomin 20 dan avgusta t. l. Ta dan smo spoznali, kako lepo, kako častno je za krščanskega mladeniča in moža biti v Marijini družbi.

Navdušenje, ki smo ga kazali ta dan, ni bilo umetno vzbujeno, kakor se rado godi ob nekaterih priložnostih ampak to navdušenje je prihajalo iz srca iz prepričanja, iz ponosa da smo Marijini otroci. . . .

Krasno je bilo jutro, ko smo iz ljubljanskega kolodvora šli naravnost na Rožnik. Preč. g. Ivan Kalan, urednik „Rodoljuba“ ki nas je čakal v cerkvi, na Rožniku je izjavil, da ni pričakoval tako velike udeležbe iz Trsta. Nad 50 mladeničev in mož v času tolike verske brezbriznosti, ki vlada med moštvom, je res veselo znamenje boljše prihodnosti.

Sv. mašo z primernim nagovorom je imel preč. g. Kalan. Govoril je, kakor zna on sam, našem družbenikom prav na srce.

Med sv. mašo so skoro vsi pristopili k sv. obhajilu. Petje pri sv. maši so blagovolili prevzeti nekateri vrli mladeniči dijaške zveze.

Po zajutru smo hiteli v mesto do cerkve v Križankih, kjer so se razne Marijine družbe stavile v sprevid. Tržačani smo dobili častno mesto. V sprevidu smo se napotili v Uršulinsko cerkev, kjer je mil. škof ljubljanski blagoslovil novo zastavo ljubljanske Marijine družbe.

Od tod smo zopet v sprevidu šli k sv. Jakobu, kjer se je prav za prav praznovala 300 letnica ustanovitve prve Marijine družbe na Kranjskem. Navdušeni apostolski govor mil. škofa ljubljanskega je napravil na vse navzoče mogočen utis. Govoru je sledila pontifikalna sv. maša z zahvalno pesmijo.

Skupnega obeda se je udeležila tudi večina nas Tržačanov.

Napitnice so se vrstile ena drugo. Navzoči so se čudili zlasti mladenski živahnosti 73 letnega mons. Rozman-a župnika pri sv. Petru, ko je napravil napitnico papežu škofu in cesarju. Posebno, ko je napival mil. škofa ljubljanskega, je govoril s tako ognjevitostjo, da je vzbudil velikansko navdušenje.

Med drugimi govorniki je vzdignil čašo tudi naš sobrat g. Štefan Renčelj in v res zbranih besedah navduševal navzoče za pravo krščansko življenje in se zahvalil v našem imenu za posebno pozornost, katera se je skazala nam Tržačanom ob tej svečanosti.

Čas ločitve je prišel žal prehitro. Toja ločili smo se s trdnim sklepom, da se kmalu zopet snidemo v še mnogo večem številu, da pokažemo svetu da se ne sramujemo svoje vere, da smo ponosni biti do zadnjega vzdih Marijini otroci. .

(Poziv preč. gg. duhovnikom na Slovenskem.) Kakor je bilo čitati v raznih listih, je bila moška Marijina družba v Trstu častno zastopana na slavnostni 20 avg. t. l. v Ljubljani. Teda tudi v Trstu obstoj slovenska moška Marijina družba.

Opozarjamo na dejstvo, da moška Marijina družba je bila ustanovljena posebno zato, da dobri mladeniči, ki prihajajo v Trst iskat dela in službo, dobé v Mar. družbi varno zavetje proti nevarnostim, ki jim grozijo glede vere in poštenja v velikomestnem življenju. . .

Zato pozivljamo vse čč. gg. duhovnike na Slovenskem, naj opozorijo mladeniče (in tudi moške) na tržaško Marijino družbo.

Tačasni voditelj trž. Mar. družbi je g. Andrej Furlan, kaplan pri novem sv. Antonu, ki bo drage voljo sprejel vsacega, ki se oglasi pri njem.

Op. Prosimo bratske liste, naj ponatisnejo ta poziv. . .

(Za slavnost odkritja Prešernovega spomenika), dne 10. kimovca t. l. vabi v to postavljeni odbor vse Slovence in vsa slovenska društva. Spored slavnostnih prireditev je sledeč:

Ob 10. uri dopoldne se zbero društva in odposlanstva pred „Narodnim domom.“

Ob polu 11. uri dopoldne odkorakajo društva in odposlanstva v določenem redu po Franc Jožefovi cesti in Prešernovih ulicah na slavnostni prostor kjer

ob 11. uri depoldne zapoje ljubljanska pevska društva pod vodstvom koncertnega vodje profesorja Mateja Hubada Ant. Medvedovo kantato „Slava Prešernu“.

Po kantati bo govoril člen odbora dr. Ivan Tavčar slavnostni govor, nakar se odkrije spomenik.

Nato se bodo vrstili govori slovanskih odposlancev.

Končno prevzame, po odbora pozvan župan Ivan Hribar spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske in pevska društva zapoje po Kamilu Mašku uglasbeno Prešernovo pesem „Struna m“.

Društva in korporacije odkorakajo potem v poklonstvenem pohodu mimo spomenika okrog po mestu in se vrnejo pred „Narodni dom“.

Ob 7. uri zvečer: komersi v „Narodnem domu“, hotelu „Iirija“, hotelu „Lloyd“ in v gostilnici „pri Novem svetu“.

(Kolera se bliža ?) V nekaterih obmejnih krajih med Galicijo in Rusijo so se pojavili nekateri slučajji kolere. Vsled strogih varnostnih o'treb se ni bati, da bi se širila nevarna boizeen.

(Iz Ljubljane). *Zadnjič došlo prepozno.* Navajeni smo sicer pisati o raznih veselicah, ki se prirejajo v ta namen, da bi se dvignilo naše ljudstvo v gmotnem in duševnem oziru. A slavnost, ki se je vršila v Ljubljani minulo nedeljo, nadkriljuje vse druge veselice. Ta dan se je slovesno praznovala tristoletnica ljubljanske Mar. družbe. Iz vseh strani naše mile domovine so prihiteli vrli mladeniči, možje in dekleta, da se navdušijo tu ob pogledu na Marijino armado za novo delovanje. Pri kosilu v rokodelskem domu je bilo jako živahno; mladeniči so obnavljali med seboj bratovsko vez, ki jih je združila že lani na Brezjah. Č. g. Smolnikar, župnik; č. g. Kalan, in dr. so v vnetih besedah izrazili že jo, da bi se zopet kmalu sešli v beli Ljubljani. Popoldan si je ogledalo mnogo vdeležencev obrtno razstavo v mestnem domu; slednjič so bile na prijaznem Rožniku slovesne litanije in s tem je bila slavnost zaključena.

Kar je dalo slavnosti najlepše lice, bil je pač vzoren red, ki je vladal skozi in skozi. Kdor je videl zjutraj veličasten sprevod z 42 zastavami, ta je moral — če tudi ni bil naš somišljenik — priznati, da kaj takega more napraviti le dobro kat. ljudstvo, ki udano ljubi svojega škofa. Toliko zastav, kot ta dan, ni še nikoli plapolalo po ljubljanskih ulicah. Seveda gotovim ljudem to ni bilo po volji; a nas to nič ne gane! Mar. družbe se bojo kljub temu razvijale vedno lepše. Prepričani naj bodejo, da so bili zbrani v nedeljo samo zastopniki: glavna četa je ostala še doma. Mi vstajamo — že stojimo in hitimo naprej!

(Grozna nesreča) se je pripetila na železniški progi med St. Petrom in Reko. V čuvajnico tretjo od St. Petra doli proti Reki je udarila strela ter ubila vso družino obstoječo iz čuvaja, žene in štirih otrok, katerih najmanjše je bilo okrog 4 mesece staro in je je mati držala v naročju še potem, ko so jih našli mrtve.

(Razpis službe otroške vrtnarice). Na otroškem vrtecu „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ na Savi pri Jesenicah se razpisuje služba druge otroške vrtnarice.

Prejemki so: plača letnih 800 K in prosto stanovanje.

Nekolekovane prošnje naj se vpošljejo najdalje do 8. septembra 1905 pod naslovom „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

(V škofijski konvikt v Trstu) je bilo vsprejetih letos 10 dijakov (Glažar, Dukić, Malobotich, Šemec, Škilan, Kleva, Pregarc Rubeša, Ukmar in Ujčić). Vseh prosilcev je bilo 29.

(Nameščenja in premeščenja v tržaško-koprski škofiji). ČČ. gg. Ivan Mandić župeupr. v Lindaru je premeščen v isti lastnosti v Krbune, novomašnika N. Petronio in A. Benvenuti sta nameščena prvi v Piranu, drugi v Škednju, Jos. Flego kaplan v Sovinjaku je poslan v Slum, Ladisl. Tonković pa iz Sluma v Savinjak:

(Sv. birma) bo v dolinskem dekanatu od 9. t. m. do 19.

(Škof za Slovence v Egiptu) je prevzvišeni nadškof Arelj Briante, frančiškanec, rojen v Buji (Videm), izbran nadškofm dne 28. 17. 1904 za Cirene (metrop. prov. Libije I) apostolski delcgat orientalecev za Egipt in Arabijo in apostolski vikar latinov za Egipt.

Danes je bil gost našega premil. škofa Dr. Nagla. V njegovi škofiji so katoličani raznovrstne narodnosti (11 glavnih). Odkar je v Egiptu č. g. P. Benigoj se slovenska naselbina lepo razvija.

(Cenjene dopisnike) prosimo, naj pošljejo svoje novice, koje žele viditi natisnjene v koj prihodnji, številki, vsaj dva dni pred izidom lista na uredništvo. List moramo v svrhu točnega razpošiljanja tiskati bolj rano.

(V Podgradu) so otvorili dne 27. avgusta „Narodni dom“ z veliko slovesnostjo.

(† Fra Martić) Slavni hrvaški pesnik sivolasi frančiškan Fra Grga Martić je umrl dne 30. avgusta.

(20. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani bode dne 14. septembra t. l. v Št. Juriju ob južni železnici.

(Solčni mrk) smo opazovali na jasnem nebu dne 30. avgusta. Prihodnji za naše kraje popolni solčni mrk bo še le dne 15. februarja 1961. Do tedaj se bo še desti kruha speklo.

(Duhovne vaje za duhovnike v Trstu.) V drugem oddelku se je udeležila s premil. vladiko 41 duhovnikov, (v prvem 39, torej skupaj 80 in ker so se nekateri vdeležili drugod, jih je opravilo duhovne vaje okolo sto. — Vsako tretje leto pridejo vsi duhovniki škofije na vrsto.

Drobtine.

Koliko zlata se dobi v enem letu na zemlji? Pretečeno leto se je po celem svetu našlo zlata za 1645 milijonov kron. Največ se ga je našlo v Avstraliji, namreč za 403 milijone, v Zedinjenih državah za 397 milijonov. Evropa je glede zlata najsiromašnejša, ker se je dobilo v njej, in sicer na Ruskem, le za 106 milijonov zlata.

Kaj povzročuje grmenje? Zabliska se in v zraku zabobni grom. O vzroku grmenja znanost še ni nič stalnega izrekla. Znano je, da vsaka iskra bliska povzročuje šu

n ker je blisk jako močan, povzročuje obilo šuma in ta šum je grmenje. Ko se zabliška, šine strela v zrak, katerega razdvoji, pri čemur nastane prazen prostor, v katerega udari šum, ki ga zovemo grmenje. Najbolj natanko je premotril vzroke grmenja profesor Trombigde. Ta profesor je več let proučeval mavrico v vodeni pari. Po mnogih skušnjah se je uveril, da obstoji mavrica v ozračju, ki je polna vodene pare, skozi katero je tek električni tok. V tako ozračje je postavil dve leseni palici, omotani z bombažem, kateri je poskropil z vodo. Ko sta bili ti dve palici, oddaljeni druga od druge le 4 palce, razvil se je med njima tok poln sijajnih isker. Ko je tok švilgal semintja, je tako grmel, da si je moral profesor ušesa zamašiti. To grmenje je nastalo vsled eksplodiranja vodenih in kislinjskih plinov, ki nastanejo v vodeni pari. Na temelju tega poskusa je verjetno, da se grmenje v naravi povečava v veliki vlažnosti oblakov, nastaja pa vsled razkrojenja vodene pare.

Iridiga v ječi. Krajše pridige menda še ni nihče od vas slišal, kakor jo je govoril nek duhovnik svojim v ječi zaprtim poslušalcem. „Dragi moji prijatelji“ je rekel, „ko ste bili prosti med svetom, ste gotovo večkrat čuli zabavljati čez véro, čez Boga, duhovnike in čez vse božje naprave, znabiti ste še sami pomagali svetu zaničevati sv.

vero! Ali to je pa več kot gojovo. in vi mi bodete vsi potrdili brez izjeme: Ko bi vi to storili, kar vera uči in priporoča — nikoli ne bi bili prišli tu sem. Amen.“

Naše slike.

O pivcih, pijančkih in pijancih se mnogo piše in govori dandanes, ko živimo v dobi alkohola ni protialkoholicega gibanja. V naši sličici je nekaj razgrajčev, ki se še menda niso vpisali v družbo treznosti. Kako žalostno pozabiti tako na dom na družino, na sto drugih resnih dolžnosti! Taki ne smemo biti. Uredništvo „Novega Lista“ v Trstu je izdalo te dni malo knjižico „To moram čitati“, ki se peča s pijančevanjem in njegova slabimi posledicami. Vsem jo toplo priporočamo! Stane samo 10 vinarjev.

(Iz Kamenj pri Vipavi). Dne 10. kimovca bodo imela vsa vipavska (kranjska in primorska) kat. izobraževalna društva velik shod v Šturijah pri Ajdovščini. Tudi naše društvo se udeleži shoda celotno in sodeluje pri koncertu.

Za kratek čas

Ošaben plemenitaš (tujcu): „Glejte, ta krasen so pred 300 leti postavili moji plemeniti predniki“. Tujec (nagnjivo): „Kaj so bili morda zidarji?“

Pridna Uršika svoji materi: „Vidite, mama pravili ste večkrat, da ne dobim nobene službe, češ da sem preneumna, — pa sem jih v Trstu v enem mesecu že šest imela“. —

Korporal vojakom: „Kako je tebi ime?“
Odgovor: „Ščuka!“ „In tebi?“
Odgovor: „Rak“.
— Korporal: Saperlot, zdaj manjka samo še kopun, in bi tako mi sline letele, da bi ne mogel več komandirati“ —

Zakaj ni rekla Žena je poslala moža na trg, da kupi gosko. Mož išče in išče ali goske ni nikjer na prodaj. Nato zapazi človeka, ki je prodajal papigo. Ugajala mu je, ter jo kupi; ker je imel v mestu opravilo poslal je papigo domov. Žena je čakala na gosko in ker papige ni še nikoli videla, zakolje njo mesto goske. Mož je jedel in jedel — meso je bilo jako trdo in žilavo. — Sedaj se šele ničesa spomni in hlastno vpraša ženo:

„Pa vendar nisi zaklala papigo, ptico katera zna govoriti?“

E, seveda jo — če zna govoriti — zakaj ni rekla!“

Kitajci (kitonosi) ravnajo ravno nasprotno od nas! Ako te ta čudak pozdravlja, nikdar ne sname čapke raz glave, nego poda svojo levico svoji lastni desnici. Ne črni si čevljev papuc (šol-

njev), nego beli si jih. Njegov kompas ne kaže proti severu nego proti jugu. Ako mu dojde žalostna vest, se smeje (da bi premotil hude duhove). Njegova častna roka ni desnica, nego levica. Naj ljubši dar podeli svojim starišem, ako jim pošlje krsto (trugo)!! Pri nas pristoji kite in dolgi lasje le ženskam, pri kitajcih pa ima mož dotgo kito za svoj najboljši kinč. Bog jim daj pamet — bedakom kitonosom! —

UGANKE.

Rešitev ugank priobčenih v zadnji številki:

1) črka „r“, 2) godec so bili, 3) Josip Jurčič. Prav sta jih rešila; Masle Marija v Ljubljani in Nabergoj Jožef, dijak v Rojanu.

Obljubljeno darilo je prejel takrat Nabergoj Jožef.

Nove uganke

- 1) Kje sedi gospoda, ko gre v toplice?
- 2) Kje se voda prodaja najdražje?
- 3) Kaj je med hribom in dolino?

(Števo Erman).

Darilo dveh kron za jednega rešilca vseh treh ugank. Čas zglasitve do 19. t. m.